

VSÓ Ráðgjöf ehf
Stefán Gunnar Thors
Borgartúni 20
105 REYKJAVÍK

2002030018
8719; 9310

Reykjavík, 18. apríl 2002
/--

**Efni: Stækkun Grímsnesveitu í Grímsnes- og Grafningshreppi í allt að 10 MW.
Ákvörðun um matsskyldu**

Vísað er til erindis VSÓ Ráðgjafar f.h. Orkuveitu Reykjavíkur dags. 13. mars 2002 þar sem Skipulagsstofnun er tilkynnt stækkun Grímsnesveitu í allt að 10 MW samkvæmt 6. gr. laga nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum og lið 3 a og b í 2. viðauka laganna.

Skipulagsstofnun leitaði álits Grímsnes- og Grafningshrepps, Fornleifaverndar ríkisins, Heilbrigðiseftirlits Suðurlands, Hollustuverndar ríkisins og Náttúruverndar ríkisins.

Umsagnir bárust frá Grímsnes- og Grafningshreppi með bréfi dags. 22. mars 2002, Fornleifavernd ríkisins með bréfum dags. 25. mars og 11. apríl 2002, Heilbrigðiseftirliti Suðurlands með bréfum dags. 26. mars og 13. apríl 2002, Hollustuvernd ríkisins með bréfi dags. 25. mars 2002 og Náttúruvernd ríkisins með bréfi dags. 8. apríl 2002. Frekari upplýsingar og svör bárust frá framkvæmdaraðila með bréfum dags. 5. apríl og 10. apríl 2002.

FRAMLÖGÐ GÖGN FRAMKVÆMDARAÐILA

Fyrirhuguð framkvæmd

Fram kemur í framlögðum gögnum að fyrirhuguð sé stækkun veitu heits vatns sem framkvæmdaraðili rekur í Grímsnesi. Fyrir hefur framkvæmdaraðili borað 16 borholur, þar af hefur 1 verið virkjuð og aðrar 2 eru virkjanlegar. Þegar hefur verið lögð 9 km stofnlögn frá Öndverðarnesi upp að Írafossvirkjun, gerðir vegslóðar að 2 borholum og lagnir, alls 14 km samtals, lagðar í dreifikerfi Öndverðarness I. Framkvæmdirnar sem eru fyrirhugaðar og eru lagðar fram til ákvörðunar um matsskyldu fela í sér aukna virkjun varmaafli í allt að 10 MW með því að reisa dælustöð, miðlunartank, 2 borholuhús og fleiri síðar eftir þörfum, bora a.m.k. 1 tilraunaholu og vinnsluholur innan afmarkaðs borsvæðis sem er 3,6 ha að stærð. Framkvæmdinni fylgir 2,5 km löng stofnlögn og lagnir í sumarbústaðakerfi, stækkun plans við miðlunartank í alls um 620 m², 250 m² athafnasvæði við dæluhús ásamt lagningu vegslóða frá borholum. Gert er ráð fyrir því að affallsvatn, 80° C, muni koma upp í 4-5 daga á meðan

borunum stendur og að það verði leitt í nærliggjandi opinn skurð sem leiðir það um 400-500 m vegalengd í Hvítá. Losun affalls frá frístundabyggð sé á ábyrgð eigenda frístundahúsa og sé ekki hluti af stækkun Grímsnesveitu. Á rekstrartíma verður heitt vatn selt til upphitunar, snjóbræðslu og neyslu, til býla, frístundahúsa, skóla og sundlauga. Dælustöð verður ómönnuð. Framkvæmdum við Grímsnesveitu í heild er skipt í a.m.k. 4 áfanga og fellur sú framkvæmd sem hér er kynnt undir alla áfanga að einhverju leyti. 1. áfangi felst í lagningu stofnlagnar frá Öndverðarnesi I að Írarfossvirkjun, 2. áfangi í gerð dreifikerfis í Öndverðarnesi I, 3. áfangi í virkjun og byggingu mannvirkja í Öndverðarnesi og 4. áfangi í gerð dreifikerfis í sumarhúsbyggn meðfram stofnlögn. Frekari áfangaskipting fer eftir eftirspurn.

Markmið framkvæmdarinnar er að auka nýtingu jarðhita á svæðinu og aflu og veita heitu vatni til stórrar og ört vaxandi frístundahúsabyggnar í Grímsnes- og Grafningshreppi.

Framkvæmdaraðili telur að fyrirhuguð framkvæmd skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum þar sem upplýsingar um helstu umhverfisáhrif hennar liggja fyrir og verði umfang þeirra slíkt að þau geti ekki talist umtalsverð.

ÁLIT UMSAGNARAÐILA OG SVÖR FRAMKVÆMDARAÐILA

Í umsögnum Grímsnes- og Grafningshrepps, Fornleifaverndar ríkisins og Hollustuverndar ríkisins kemur fram það álit að framkvæmdin skuli ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Í umsögn Náttúruverndar ríkisins kemur fram það álit að leiða megi líkur að því að framkvæmdin hafi ekki í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif.

Í umsögn Heilbrigðiseftirlits Suðurlands kemur fram það álit að nauðsynlegt sé að meta umhverfisáhrif nánar.

Í umsögn sinni bendir Náttúruvernd ríkisins á að gögn um náttúrufar séu ekki fullnægjandi, ekki sé gerð grein fyrir því hvar áætlað er að taka efni í vegi og gerð borplana og ekki sé sýnd á myndum staðsetning stofnlagnarinnar. Því þurfi að gera ítarlegri grein fyrir náttúrufari svæðisins og staðsetningu stofnlagnar. Þá bendir stofnunin á að mikilvægt sé að tryggt verði að hámarkshitabreyting af völdum frárennslis sé ekki meiri en 2° C.

Í svörum framkvæmdaraðila við umsögn Náttúruverndar ríkisins er lögð fram mynd sem sýnir legu stofnlagnar. Fram kemur að stofnlögnin muni liggja alls staðar meðfram Sogsvegi og greint frá því að hún komi ekki til með að raska svæðum sem eru á náttúruminjasrá. Fram kemur að framkvæmdaraðili muni hlíta reglugerð nr. 798/1999 um fráveitur og skólp og sjá til þess að hitabreyting vegna affalls þá 4 til 5 daga sem heitt vatn verður leitt frá borholu, verði ekki meiri en 2°C. Hvað varðar gögn um náttúrufar kemur fram að við úttekt á framkvæmdasvæði hafi komið fram að það er innan veghelgunarsvæðis Sogsvegjar, innan golfvallar og innan framræsts túns. Því sé að mati framkvæmdaraðila ekki tilefni til þess að ít arlegri gróðurfarsúttekt verði unnin.

Heilbrigðiseftirlit Suðurlands bendir á í umsögnum sínum að veruleg breyting verði m.a. á vatnsbúskap og grunnvantsstreymi á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði, m.a. vegna fjölda þeirra sumarhúsa sem veitan kemur til með að þjóna, líklegri fjölgun á heitum baðpottum og aukinni þörf fyrir kalt vatn. Þá verði losun affalls frá frístundabyggð á ábyrgð eigenda frístundahúsa og sé ekki álitin hluti af stækkun Grímsnesveitu. Vegna þessa og neysluvatnstöku á svæðinu sé

nauðsynlegt að umhverfisáhrif verði metin nánar.

Í svörum framkvæmdaraðila við umsögn Heilbrigðiseftirlits Suðurlands kemur fram að eðlilegt sé að losun affalls frá frístundabyggð sé ekki talin hluti fyrirhugaðrar framkvæmdar, enda tíðkist slík afmörkun varðandi jarðhita- og vatnsaflsvirkjanir almennt. Notkun og förgun notenda sé ekki á ábyrgð framkvæmdaraðila einstakra framkvæmda, heldur sé það framkvæmdin sjálf sem sé til skoðunar. Þá bendir framkvæmdaraðili á að Grímsnesveita og fyrirhuguð stækkun hennar sé tilkomin vegna frístundabyggðar og stækkunar þeirrar byggðar. Fram kemur það álit framkvæmdaraðila að umsögn Heilbrigðiseftirlits Suðurlands eigi fremur við þegar um er að ræða umfjöllun um tillögu að aðal- eða svæðisskipulagi.

Í umsögn Fornleifaverndar ríkisins kemur fram að með framlögðum gögnum sé skilyrðum stofnunarinnar fullnægt til að hægt sé að taka afstöðu til áhrifa framkvæmdarinnar á fornleifar. Sú vinna sem þurfi að vinna í mati á umhverfisáhrifum hafi að mestu verið unnin og því geri Fornleifavernd ríkisins ekki kröfu um að framkvæmdin skuli háð mati. Ekki liggja þó nákvæmlega fyrir til hvaða mótvægisáðgerða grípa þarf til á svæðinu en með samstarfi framkvæmdaraðila og Fornleifaverndar ríkisins eigi að vera tryggt að ekki verði unnin spjöll á fornleifum.

NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Um er að ræða aukna virkjun varmaafls í landi Öndverðarness I í Grímsnes- og Grafningshreppi í allt að 10 MW. Fyrirhuguð framkvæmd er stækkun á veitu heits vatns sem framkvæmdaraðili rekur á svæðinu og felur í sér byggingu dælustöðvar, miðlunartanks, 2 borholuhúsa og fleiri síðar eftir þörfum, borun a.m.k. 1 tilraunaholu og vinnsluhola innan afmarkaðs borsvæðis. Framkvæmdinni fylgir 2,5 km löng stofnlögn og lagnir í sumarbústaðakerfi, stækkun plans við miðlunartank í alls um 620 m², 250 m² athafnasvæði við dæluhús ásamt lagningu vegslóða frá borholum. Framkvæmdin er tilkynningarskyld til ákvörðunar um matsskyldu samkvæmt 6. gr. og liðum 3 a og b í 2. viðauka í lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdin sem um ræðir er á svæði sem ber merki röskunar. Stofnlögn verður lögð innan helgunarsvæðis vegar, stækkun mannvirkja, s.s. bygging dælustöðvar og miðlunartanks, verður innan golfvallarsvæðis og boranir fara fram á framræstu túni. Framkvæmdinni fylgir förgun um 80°C heits affallsvatns eftir skurði til Hvítár í takmarkaðan tíma, þ.e. 4-5 daga. Skipulagsstofnun telur í ljósi staðsetningar og takmarkaðs umfangs framkvæmdarinnar að ekki hljótist verulegt rask af framkvæmdinni og að hún sé ekki líkleg til að hafa í för með sér veruleg umhverfisáhrif, enda verði ákvæði reglugerðar nr. 798/1999 um fráveitur og skólp uppfyllt. Skipulagsstofnun telur að framkvæmdin muni ekki raska fornleifum en bendir á mikilvægi þess að haft verði samráð við Fornleifavernd ríkisins um mótvægisáðgerðir sem kann að þurfa að grípa til vegna fornleifa á svæðinu, eins og stofnunin leggur til í umsögn sinni. Hvað varðar hugsanleg áhrif á vatnsbúskap og grunnvatnsstreymi á svæðinu af völdum stækkunar sumarhúsabyggðar og aukinnar vatnsnotkunar samfara henni bendir Skipulagsstofnun á að skv. 9. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 beri við gerð skipulagsáætlana að horfa til þeirra áhrifa sem skipulagsáætlunin geti haft í för með sér. Gerð aðalskipulags Grímsnes- og Grafningshrepps stendur nú yfir og mun Skipulagsstofnun taka fyrir áhrif frístundabyggðarinnar á vatnsbúskap í umfjöllun sinni um skipulagsáætlunina.

Í samræmi við 6. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu, umsagnir og svör framkvæmdaraðila við þeim. Á grundvelli þessara gagna er það niðurstaða Skipulagsstofnunar að stækkun Grímsnesveitu í Grímsnes- og Grafningshreppi í allt að 10 MW sé ekki líkleg til að hafa í för með sér umtalsverð umhverfisáhrif og skuli því ekki háð mati á umhverfisáhrifum.

Fyrirhugaðar framkvæmdir eru í samræmi við deiliskipulag Öndverðarness, Grímsnesveita, sem samþykkt var í sveitarstjórn 21. nóvember 2001, en hefur ekki tekið gildi. Áður en deiliskipulagið tekur gildi þarf að breyta gildandi Svæðisskipulagi Þingvalla-, Grímsness- og Grafningshrepps 1995-2015 eða bíða eftir staðfestingu Aðalskipulags Grímsness- og Grafningshrepps 2001-2013.

Skipulagsstofnun vekur athygli á að framkvæmdirnar eru háðar framkvæmdarleyfi Grímsnes- og Grafningshrepps samkvæmt 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 og starfsleyfi Heilbrigðiseftirlits Suðurlands samkvæmt greinum 9.1 og 10.4 í 2. viðauka reglugerðar nr. 785/1999 um starfsleyfi fyrir atvinnurekstur sem getur haft í för með sér mengun.

Samkvæmt 6. grein laga nr. 106/2000 má kæra ákvörðun Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 21. maí 2002.

Hólmfríður Sigurðardóttir

Óli Halldórsson

Afrit.

Umhverfisráðuneytið, Grímsnes- og Grafningshreppur, Fornleifavernd ríkisins, Heilbrigðiseftirlit Suðurlands, Hollustuvernd ríkisins og Náttúruvernd ríkisins.